

۱۳۸۱/۶۶

سکه‌های باستانی؛ حکومت تیموری

لیلا فتحی

www.ketab.ir

پازینه

یادآور پاکی هاست

پازینه

میدان انقلاب، اول خیابان کارگر جنوبی، بن بست گشتاسب، شماره ۴ طبقه همکف

تلفکس: ۶۶۹۶۱۵۲۲ و ۶۶۹۷۵۲۴۶-۷ تلفن همراه: ۰۹۱۲-۱۰۵۴۰۹۸

www.pazinehpress.ir

چاپ دوم: ۱۴۰۱

نام کتاب: سکه‌های باستانی؛ حکومت تیموری

ناشر و سرمایه گذار: پازینه

تالیف: لیلا فتحی

چاپ و صحافی: سپیدان تهران

شمارگان: ۱۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۸۰-۱۸۹-۱

حق چاپ محفوظ است

سرنوشت: فتحی، لیلا، ۱۳۶۶ -

عنوان و نام پدیدآور: سکه‌های باستانی؛ حکومت تیموری / لیلا فتحی.

مشخصات نشر: تهران: پازینه، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری: [۱۸۲] ص. مص. جدول.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۸۰-۱۸۹-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: چاپ قبلی: نامه خرد، ۱۳۹۵.

یادداشت: کتابنامه: ص. [۱۸۱] - ۱۸۲.

موضوع: سکه‌های باستانی -- ایران

Coins, Ancient -- Iran

سکه‌های ایرانی -- تاریخ

Coins, Iranian-- History

سکه‌های تیموری

Coins, Timurid

سکه‌شناسی -- ایران -- تاریخ

Numismatics -- Iran-- History

رده بندی کنگره: ۳۷۵۶CJ

رده بندی دیویی: ۴۹۵۵/۷۳۷

شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۶۹۲۲۳

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیا

قیمت: ۱۵۰۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۸	پیشگفتار
۱۰	فصل اول: ویژگی های تاریخی و هنری در سکه ها.....
۱۱	سکه های آغازین - سکه چیست؟
۱۲	چگونگی ضرب سکه
۱۴	تاریخ سکه
۱۵	پیدایش پول
۱۶	حلقه های مبادله کالا
۱۶	سکه های پیش از اسلام
۱۸	سکه های اوایل دوره اسلام
۱۹	ارزش و برابری سکه ها
۲۰	تاریخ گذاری در سکه ها
۲۱	شکل های مختلف سکه ها
۲۱	برخی واحدهای وزنی و اسمی
۲۲	نام گذاری سکه ها براساس شیوه ضرب
۲۳	برخی تعاریف سکه شناسی
۲۶	فصل دوم: ویژگی اقتصادی و فرهنگی دوره تیموری.....
۲۷	حکومت تیموری
۲۸	تاریخ سیاسی، اجتماعی و اقتصادی دوره تیموری
۳۰	اوضاع تاریخی در آسیای مرکزی پیش از روی کار آمدن تیمور
۳۱	سیاست گذاری هنری تیمور
۳۱	سیاست پولی و مالی امیر تیمور و سکه های وی
۳۵	سکه های اخلاف تیمور
۳۷	سکه های شاهرخ
۳۷	الغ بیک و سکه های او
۳۹	اخلاف تیمور در ماوراءالنهر و سکه های آن ها
۴۰	اخلاف تیمور در خراسان و سکه های آن ها
۴۱	شعائر دینی موجود در سکه های دوره تیموری
۴۲	الثاقب و عناوین
۴۳	واژه های فارسی، عربی، ترکی و مغولی بر سکه های تیموری
۴۴	رسم الخط

۴۴	اوزان و مقادیر سکه ها
۴۸	نقوش سکه ها
۴۹	ضرابخانه ها
۵۰	ضرابخانه های دوره تیموری مورد بررسی در این کتاب
۶۵	فصل سوم: تحلیل ویژگی های نقوش سکه ها.....
۶۶	تحلیل عمومی سکه ها
۱۵۳	جدول شماره ۱: سکه های تاریخ دار
۱۵۴	جدول شماره ۲: سکه ها با تأکید بر نقوش حیوانی
۱۵۵	جدول شماره ۳: نقوش سکه ها با تأکید بر خطوط مختلف
۱۵۷	جدول شماره ۴: سکه های سورشازر دار
۱۵۷	جدول شماره ۵: سکه ها با گره های مختلف تیموری
۱۶۰	جدول شماره ۶: سکه ها با تأکید بر نقوش گیاهی
۱۶۲	جدول شماره ۷: سکه ها با تأکید بر مکان های ضرب
۱۶۴	جدول شماره ۸: سکه ها با نماد امیر تیمور
۱۶۵	جدول شماره ۹: سکه ها با تأکید بر نقوش هندسی
۱۶۶	جدول شماره ۱۰: سکه ها با تأکید بر القاب و عناوین
۱۶۷	جدول شماره ۱۱: سکه ها با انواع خطوط با متن شهادتین
۱۶۸	جدول شماره ۱۲: سکه ها با تأکید بر حاشیه
۱۷۱	ویژگی های نقوش دوره تیموری
۱۸۱	منابع و مأخذ

پیش گفتار

بدون شک سکه ها از جمله اسناد دست نخورده و قطعی از دوره های مختلف تاریخی هستند که امروزه می توان با بررسی آن به بسیاری از نکات ناشناخته و نقاط مبهم اعصار پیشین دست یافت. چه بسا رخداد های تاریخی که به واسطه نفوذ حکومت ها و دولت های مخالف به نفع یا به خلاف نگاشته شده و در دوره های پسین دچار تغییرات شده باشند. اما دست بردن در نگارش سکه ها کاری ناشدنی و عبث می نماید.

سکه ها، در مطالعه چگونگی وضع اقتصادی، نظام اجتماعی و سیاست پولی - مالی و منابع کتبی تاریخ، مهم می باشند. در عین حال، سکه ها اسنادی هستند که در روشن ساختن وضعیت روابط اقتصادی - تجاری گذشته، وقایع تاریخی، هنری و فرهنگی، اطلاعاتی پُر ارزش را در اختیار می گذارند. همانگونه که عنوان شد دوره تیموری، دوره اعتلای فرهنگ و هنر در ادوار اسلامی ایران بوده و همیشه مورد توجه بوده است.

دوره تیموری در شکل گیری جنبه های متنوعی از هنرهای اسلامی و رونق آن موقعیتی بسزا داشته است. اگرچه در مواردی مقدمات رواج بعضی از شعبه های هنری به ادوار پیش از آنها تعلق دارد ولی با این وصف، کوشش امرای تیموری در اعتلای هنرهای اسلامی انکارناپذیر است، زیرا آن ها با جمع آوری هنرمندان و صنعتگران توانستند در سمرقند و بخارا و هرات و خراسان و فارس مرکزیت هنری برجسته ای به وجود آورند.

موضوعی که در این کتاب به آن پرداخته شده است، تأثیر شگرف هنر دوره ی تیموری در متن جامعه ی آن روزگار است که به زیبایی در آینه ی سکه های نقره، برنزی و مسی این دوره خودنمایی می کند.

در این پژوهش که تعداد ۲۰۰ قطعه سکه دوره ی تیموری از موزه های مختلف (تماشاگاه پول، موزه ی ایران باستان، موزه ی آذربایجان، موزه ی مهر و سکه کوش) و برخی نیز از مجموعه های شخصی و کتب مربوطه جمع آوری و مورد مطالعه قرار گرفته است. در نهایت ۸۶ قطعه از سکه ها با توجه به ویژگی های خاص، در قالب جدول

شناسنامه ای با تجزیه و تحلیل خطی ارائه شده است؛ تا با شناسایی و معرفی مقایسه ای نقوش و طرح هایی که در شهرهای مختلف محل ضرب این سکه ها مورد استفاده قرار گرفته، زمینه را برای مطالعه هنر در این دوره و مقایسه با هنر سایر ادوار تاریخی فراهم نمائیم.

برخود لازم می دانم از جناب مهندس حسن پاکزادیان، مؤسس موزه ی مهر و سکه کومش و مسئول موزه جناب آقای پازوکی که در طول این پژوهش در نهایت صبر و حوصله، با ارائه اصل سکه ها و اطلاعات مربوط به آنها، بنده را یاری نمودند کمال تشکر را داشته باشم.

با سپاس

لیلا فتحی